

РОЗДІЛ 3

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347.45.47+351.746.2

НАДАННЯ ДЕТЕКТИВНИХ ПОСЛУГ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН: ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

THE PROVISION DETECTIVE SERVICES UNDER THE LAWS OF FOREIGN COUNTRIES: POSITIVE EXPERIENCE OF CIVIL LAW REGULATION

Волинська А.М.,

*ад'юнкт кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

Аналізується законодавство зарубіжних країн у сфері надання детективних послуг. Розглядається визначення понять «приватний детектив», «детективна організація», «детективна діяльність». Зроблено висновки щодо врахування зазначеного досвіду в Україні.

Ключові слова: правове регулювання, приватний детектив, детективні послуги, зарубіжний досвід, ліцензування.

Анализируется законодательство зарубежных стран в сфере предоставления детективных услуг. Рассматривается определение понятий «частный детектив», «детективная организация», «детективная деятельность». Сделаны выводы относительно учета указанного опыта в Украине.

Ключевые слова: правовое регулирование, частный детектив, детективные услуги, зарубежный опыт, лицензирование.

The legislation of foreign countries in the field of detective services is analysed. The definitions of “private detective”, “detective organization” and “detective work” are considered. The conclusions on incorporation these experiences in Ukraine are made.

Key words: legal regulation, private detective, detective services, international experience, licensing.

Постановка проблеми. Необхідність прийняття в Україні закону щодо надання детективних послуг актуалізує проблему дослідження аналогічного досвіду в зарубіжних країнах. На відміну від України, в інших країнах світу накопичено чималу практику захисту особистих прав фізичних осіб, насамперед, у сфері шлюбно-сімейних відносин, особистих та майнових прав юридичних осіб у сфері внутрішньої безпеки, бізнес-ризиків, страхування через договір про надання детективних послуг. Таким є досвід США, Канади, Великобританії, Франції, Іспанії, Італії, Румунії, Сербської та Словацької республік, Латвії, із країн СНД – РФ, Республіки Киргизстан, Республіки Молдова та інших країн. Аналіз зарубіжного законодавства щодо приватної детективної діяльності дозволяє виокремити позитивний досвід у зазначеній сфері та виробити пропозиції щодо його впровадження в Україні.

Стан опрацювання цієї проблематики. Зазначена проблематика активно вивчається А.Л. Івановою, В.П. Каленяком, Г.І. Козаченко, С.В. Краснокутським, О.Д. Литвином, О.М. Ляшенко, С.Р. Сабітовим, А.М. Соломіною, С.І. Постольником, П.А. Поповим, В.О. Черковим, А.П. Чередниченко, М.К. Федориним, С.С. Юрко та іншими фахівцями. Ними розглядається широке коло питань, насамперед, здійснюється аналіз законів інших країн про детективну

та охоронну діяльність, реалізація їх у практичному житті, проблеми впровадження окремих правових положень, недоліки прийнятих законів, шляхи удосконалення правозастосовної діяльності. Однак, комплексних наукових праць щодо надання детективами населенню такого роду послуг з точки зору цивільного законодавства немає. Питання укладення договорів про надання детективних послуг науковцями-цивілістами майже не розглядаються.

Метою статті є аналіз цивільно-правового регулювання укладання договору про надання детективних послуг у зарубіжних країнах, який варто застосувати і в Україні.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день в Україні існує складна правова ситуація з надання детективних послуг: детективні агентства працюють у всіх областях України, але закон про приватну детективну діяльність ще й досі не прийнятий. Якщо ж дивитися на такі агентства з юридичної точки зору, то вони, як правило, зареєстровані як засоби масової інформації, які проводять розслідування в контексті збору інформації, що дозволяє проводити (журналістські) розслідування в рамках правового поля. Окрім того, у 2012 р. було створено Всеукраїнську Асоціацію приватних детективів, яка є громадською організацією, має статус некомерційної та неприбуткової структури.

Як показує практика, в Україні детективною діяльністю займаються громадяни України, які мають вищу юридичну освіту та певний стаж роботи за фахом. Основна частина агентів є колишніми співробітниками правоохоронних органів, що є показником їх професіоналізму. Незважаючи на значну практику надання детективних послуг, все ж правовий статус суб'єктів, які їх надають, залишається невідомим.

До Верховної Ради України вже передано декілька законопроектів, якими визначається статус суб'єкта детективної діяльності, умови отримання свідоцтва, спеціальних засобів, зайняття детективною діяльністю, взаємовідносини з державними правоохоронними органами тощо. Загалом вони розроблені із врахуванням зарубіжної практики у зазначеній сфері. Проте з метою перейняття кращого досвіду його усестороннього використання в українському законодавстві розглянемо діяльність приватних детективних організацій у різних країнах світу.

Насамперед визначимо основні поняття, які ми будемо використовувати під час нашого дослідження. Під поняттям «приватний детектив» загальноприйнято розуміти особу, яка надає юридичні оплатні послуги фізичним та юридичним особам на договірній основі, не перебуваючи (працюючи) при цьому у правоохоронних органах, а як приватна особа-підприємець. У США існує два схожих поняття: приватний детектив і приватний слідчий, у більшості випадків ці поняття є взаємозамінними, проте у деяких штатах вони мають реальну відмінність. У Законі «Про приватну детективну діяльність» Нью-Джерсі вживається і термін «приватний детектив», і термін «слідчий», та вказується, що ці терміни включають поняття будь-яких осіб, які поодиночці і за свій рахунок і прибуток ведуть приватний детективний бізнес без допомоги яких-небудь співробітників або партнерів [1].

Приватним детективом Республіки Киргизстан визнається особа, яка надає наступні детективні послуги: 1) збір відомостей із цивільних справ на договірній основі з учасником процесу; 2) вивчення ринку, збір інформації для ділових перемов, виявлення некредитоспроможних або ненадійних ділових партнерів; 3) встановлення обставин неправомірного використання у підприємницькій діяльності фірмових знаків і найменувань, недобросовісної конкуренції, а також розголошення відомостей, що є комерційною таємницею; 4) з'ясування біографічних та інших, що характеризують особу, даних про окремих громадян (з їх письмової згоди) під час укладення з ними трудових та інших контрактів; 5) пошук безвісно зниклих громадян; 6) пошук втраченого громадянами або підприємствами, закладами, організаціями майна; 7) збір відомостей із кримінальних справ на договірній основі з учасниками процесу [2].

Детективною організацією (підприємством, агенцією, бюро) визнається недержавна юридична особа, яка займається підприємницькою діяльністю у сфері забезпечення особистих та шлюбно-сімей-

них прав, інтересів фізичних осіб та корпоративних інтересів юридичних осіб, діє на підставі статуту та ліцензії. Від державних органів аналогічного спрямування детективні організації відрізняються тим, що вони діють на комерційних засадах та їх послуги для фізичних і юридичних осіб є платними.

Термін «приватна детективна діяльність» у Законі Республіки Молдова «Про приватну детективну і охоронну діяльність» визначається як ліцензійний вид діяльності з надання послуг з розшуку, який здійснюється спеціалізованими у цій галузі особами на договірній основі відповідно ліцензійним умовам [3]. Закон «Про детективну діяльність» від 7 квітня 2001 р. Латвійської Республіки вказує, що детективна діяльність означає послуги, що надаються детективною компанією і детективами, які сертифіковані відповідно до законодавчих вимог та надаються фізичним або юридичним особам на підставі договору з метою захисту їх прав і законних інтересів [4].

Основними підставами прийняття законів про детективну діяльність є наступні: 1) у суспільстві назріла необхідність надання різноаспектних послуг населенню, які здебільшого не передбачені цивільним законодавством за договорами послуг; їх поява стала наслідком реагування влади на нагальні соціальні виклики, і тому на сьогодні існування та діяльність таких недержавних інституцій є явищем звичайним, ustalеним і достатньо унормованим законодавством в багатьох країнах світу [5, с. 7]; 2) до таких послуг, насамперед, відносяться шлюбно-сімейні послуги, послуги із забезпечення внутрішньої корпоративної безпеки та бізнес-послуги, які не унормовані цивільним законодавством, проте їх надання здійснюється на загальних підставах цивільного (договірного) права; 3) небажання фізичних та юридичних осіб звертатися зі своїх приватних проблем до правоохоронних органів, оприлюднювати їх, розголошувати через побоювання втрати ділової репутації.

Перші закони про детективну діяльність були прийняті у Франції (закон «Про організацію професії приватного детектива» 1991 р.), США (Закон Нью-Джерсі «Про приватну детективну діяльність», 1939 р.), Іспанії (Закон № 23 1992 р. та Королівський декрет № 2364 1994 р.), Італії (розділ IV Кодекс законів про громадську безпеку 1931 р.), Російській Федерації (Закон «Про приватну детективну і охоронну діяльність» від 11 березня 1992 р.), республіки Киргизстан (Закон «Про приватну і детективну діяльність» від 1 липня 1996 р. № 35). У Великобританії лише у 2001 р. законом було встановлено обов'язкове ліцензування приватної детективної діяльності і реєстрація приватних детективів [6, с. 72].

Не завжди закон про детективну діяльність є єдиним окремим самостійним законодавчим актом в країні. Наприклад, у США немає єдиного федерального закону про приватну детективну діяльність, її нормативно-правове регулювання здійснюється у кожному штаті за своїм законом [7, с. 250]. Така ж практика має місце і в Канаді: діяльність приватних детективних бюро регулюється спеціальними актами, що

входять до складу законодавств провінцій, тут «... кожною провінцією приймається своє законодавство, що обумовлює умови організації та діяльності приватних бюро. Загальною та обов'язковою умовою для всіх суб'єктів є порядок реєстрації та отримання дозволу на приватну детективну діяльність на території провінції» [8].

У Німеччині, навпаки, діяльність детективних агентств регулюється федеральним Законом «Про приватні підприємства», відповідно до якого приватні детективи працюють як підприємці, без ліцензування своєї діяльності [9]. У відповідності із законом про приватне підприємництво у сфері безпеки працюють приватні детективні підприємства в Японії [10, с. 310].

Частіше за все, законодавчу базу в сфері здійснення приватної детективної діяльності становить комплекс законів та підзаконних нормативно-правових актів. Так, у РФ, крім спеціального закону, прийняті постанова уряду РФ «Питання приватної і охоронної діяльності» від 14 серпня 1992 р. № 587, наказ МВС РФ «Про організацію виконання органами внутрішніх справ», Закон РФ «Про приватну детективну і охоронну діяльність в Російській Федерації» від 22 серпня 1992 р. № 292.

В окремих країнах одночасно регулюється одним законодавчим актом і детективна, і охоронна діяльність (РФ, Республіка Молдова, Республіка Киргистан), в інших – ці види діяльності розмежовуються (Іспанія, Франція).

У деяких європейських країнах взагалі немає нормативно-правових актів про приватну детективну діяльність. Так, професія детектива не регламентована люксембурзьким законодавством, проте детективні агентства та охоронні фірми повинні отримати дозвіл від Міністерства юстиції. У Данії закон про детективну діяльність існував, але потім бум відмінений, займатися приватною детективною діяльністю може будь-яка особа. У Швеції закон про приватну детективну діяльність відмінений лише у деяких містах [11].

Аналіз змісту зазначених законів дозволяє зробити висновок про їх наступні загальні правові положення:

1. Зайняття приватною детективною діяльністю дозволяється лише за умови отримання відповідного свідоцтва (ліцензії). Порядок і процедура видачі ліцензій регламентується й контролюється. Національними законодавствами встановлені чіткі вимоги (громадянство, освіта, спеціальна підготовка, відсутність судимості) до зайняття приватною детективною діяльністю. Так, за відповідним законом у Республіці Словенія ліцензія може бути видана заявнику, який: є громадянином Республіки Словенії або держави-члена Європейського союзу, Європейської економічної зони або Швейцарської Конфедерації; придбав кваліфікацію після закінчення першого рівня професійної програми навчання або аналогічну кваліфікацію за кордоном, яка визнана відповідно до чинного національного законодавства, що регулює освітню галузь; склав іспит за спеці-

альністю детектива; пройшов спеціальну перевірку; протягом останніх двох років не працював в якості співробітника поліції або посадової особи у розвідувальних органах (ст. 12).

Під час перевірки має бути з'ясовано, чи не був заявник засуджений за вчинення умисного посадового кримінального злочину чи злочину, пов'язаного з наданням приватних детективних послуг, а також за порушення громадського порядку з елементами насильницької поведінки або порушення правил, що регулюють виробництво і торгівлю забороненими наркотиками або інших порушень, які можуть бути підставою для позбавлення його ліцензії, і чи був він оштрафований за будь-яке з цих порушень; потрібно переконатися у відсутності сумнівів у надійності та у довірі до особи, яка здійснює приватні детективні послуги, чи що заявник може надавати детективні послуги незаконним і непрофесійним шляхом та т. і. (ст. 14) [4].

2. Одними із головних принципів приватної детективної діяльності є законність засобів та сил, що використовуються приватними детективами; гуманність, соціальна справедливість, повага до прав і свобод особи, збереження конфіденційної інформації про клієнтів; здійснення її лише громадянами тієї країни, де вона провадиться, та у взаємодії з правоохоронними органами. В окремих країнах діють Етичні кодекси приватних детективів (Іспанія) та Кодекси професійної етики (Словенія). У них містяться моральні принципи, моральні норми і правила поведінки суб'єктів детективної діяльності; спілкування між співробітниками; іншими державними інституціями; ними регулюються відносини взаємодовіри між приватними детективами та клієнтами; зобов'язання із замовниками; санкції, передбачені у випадку порушення кодексу. Кодекси відіграють управлінську та репутаційну функції. Впровадження моральних принципів тісно пов'язується із мотивацією співробітників детективних служб, системою матеріального та морального заохочення. Основна увага професійних етичних кодексів зосереджена на стандартах поведінки та діяльності приватних детективів, зокрема у складних ситуаціях, підвищенні статусу приватних детективів у суспільстві, формуванні довіри до детективних агентств. На нашу думку, впровадження етичного професійного кодексу приватного детектива є необхідним для української практики, тим паче, що відповідного закону ще не прийнято, відносини між суб'єктом приватної детективної діяльності не врегульовано жодним нормативно-правовим актом, відсутня довіра населення до детективних служб.

3. Законами чітко визначається правовий статус приватних детективів і детективних організацій. Зауважимо, що суб'єкти детективної діяльності не вправі займатись розшуковою та іншою діяльністю, яка за законодавством відноситься до виключної компетенції правоохоронних чи державних органів. Діяльність приватних детективів можна відрізнити від діяльності інших правоохоронних органів за тією ознакою, що правоохоронні органи здійснюють

розслідування від імені держави, а суб'єкти надання детективних послуг – від імені приватних осіб.

Водночас, виходячи з того, що суб'єкти приватної детективної діяльності не мають достатніх сил і засобів для вирішення поставлених перед ними окремих завдань із надання детективних послуг, оскільки обмежені у доступах до джерел інформації, не мають відомостей щодо злочинного соціуму у цілому та конкретної злочинної діяльності зокрема, не в змозі протистояти злочинним угрупованням, необхідним є законодавче визначення цих питань між ними та правоохоронними органами. Позитивним у цьому відношенні є досвід Великобританії, де приватні детективи мають право користуватися інформацією криміналістичних лабораторій поліції. Практика надання приватним детективам доступу до інформації щодо представників злочинного світу повинна бути застосована і в Україні.

У свою чергу, приватні детективи за законодавством фактично всіх країн світу, де прийняті закони про детективну діяльність, зобов'язані невідкладно передавати державним правоохоронним органам інформацію про ознаки чи факти скоєного злочину або підготовку до скоєння злочину з переданням усіх матеріалів, що підтверджують дану інформацію; а також надавати їм допомогу щодо попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів, переслідування осіб, які їх скоїли, розшуку зниклих осіб, охорони громадського порядку. Порядок надання такої допомоги повинен бути встановлений нормативно і в Україні.

4. В законодавстві зарубіжних країн окремою статтею зазначаються обмеження у сфері діяльності приватного детектива, зокрема, заборонено видавати себе за співробітників правоохоронних органів; збирати відомості, пов'язані з особистим життям, політичними і релігійними переконаннями окремих осіб; здійснювати дії, що ставлять під загрозу життя, здоров'я, гідність, майно громадян; фальсифікувати матеріали і вводити в оману клієнта тощо.

5. Об'єкти детективної діяльності не є аналогічними у різних країнах світу, проте у багатьох напрямках співпадають. До основних послуг можна віднести такі: щодо шлюбно-сімейного характеру – спостереження та збір інформації за другим членом подружжя з метою виявлення ознак сімейної зради, впевненості у добросовісному виконанні своїх обов'язків домогосподарками та гувернантками; щодо достовірності задекларованої особистої інформації – перевірку відомостей про власний сімейний стан, достаток, платоспроможність особи, біографічні дані про навчання, перебування в зазначеному місці, на відпочинку; у сфері корпоративної безпеки – відеоспостереження в офісі за персоналом, виявлення фактів контрспостереження (на предмет виявлення підслуховуючих пристроїв), спостереження за співробітниками у разі підозри щодо шахрайства, невиконання обов'язків в інтересах роботодавця; у сфері бізнес-розвідки – перевірка майбутніх та наявних партнерів по бізнесу, моральних якостей майбутніх співробітників, насамперед відповідаль-

них за матеріально-технічні цінності, банками – клієнтів перед видачею великих кредитів; у сфері надання фахових (юридичних) послуг – допомога адвокатам у зборі інформації та перевірці даних, розшук осіб, визнаних судом безвісно відсутніми, розшук майна з метою забезпечення позову, перевірка заявленого алібі.

Нестандартними об'єктами детективної діяльності є: у Франції – вирішення трудових спорів, страхових справ; в Італії – розслідування у сфері порушення підприємцями прав інтелектуальної власності конкурентів (використання чужої торговельної марки, комерційного найменування; розслідування у сфері торговельної діяльності; у Великобританії – розробка заходів безпеки за контрактами з урядовими органами; ведення переговорів з терористами, які захопили заручників.

6. Законодавство зарубіжних країн чітко розмежує приватну детективну діяльність та діяльність адвоката, нотаріуса, юриста, поліцейського та іншу близьку за сутністю професійну діяльність.

7. У законах про детективну діяльність обов'язково зазначається про умови створення детективних організацій, які повинні бути юридичними особами, мати необхідні установчі документи, керівництво – мати вищу юридичну освіту і ліцензію на діяльність та право на відкриття філій в інших регіонах країни. У відповідності до ст. 14 Закону Румунії «Про професію приватного детектива», детективні спеціалізовані компанії, окремі офіси, приватні детективи мають право купувати й використовувати технічні засоби розвідки і зв'язку, дозволені законом; організувати курси та інші навчальні та фізичні навантаження, характерні для підготовки кадрів; вступати у професійні асоціації з метою представлення своїх інтересів з іншими асоціаціями або державними установами; офіційно запитувати інформацію від державних органів щодо осіб, майна або ситуацій, необхідних для розшуку та розслідування [12].

8. Окремі статті вказують на умови застосування під час детективної діяльності спеціальних засобів і вогнепальної зброї. Закон Сербської республіки (ст. 18) допускає придбання детективною компанією короткої вогнепальної зброї максимум для половини своїх співробітників для самооборони, якщо вони мають право на носіння вогнепальної зброї та виконують завдання фізичного захисту людей і майна. Лише у виняткових випадках компанія може придбати більшу кількість вогнепальної зброї [13].

9. Законодавчими актами передбачається встановлення обов'язкового контролю і нагляду за приватною детективною діяльністю. За загальним правилом вони здебільшого встановлюються міністерствами внутрішніх справ; на їх вимогу приватні детективи і приватні детективні організації зобов'язані надавати письмову і усну документацію, необхідну для виконання контрольних функцій. Значні повноваження щодо діяльності приватних детективів мають інспектори Міністерства у Словенії. Стаття 38 відповідного Закону встановлює наступні

його повноваження: він може перевіряти реєстрацію, наявність і термін дії ліцензій та дозволів на надання приватних детективних послуг; мету та обґрунтованість виконання приватних детективних послуг; контролювати роботу приватних детективів та детективних агентств; оцінювати дотримання положень, що забороняють виконання приватними детективами певних завдань; захист ними даних, отриманих в ході виконання детективних послуг тощо [14].

10. За своїм характером приватна детективна діяльність є договірною, тому у більшості відповідних законів містяться статті щодо укладання договорів між суб'єктами детективної діяльності та клієнтами. Законодавчі акти про надання детективних послуг містять такі умови відповідного договору: суб'єкти договору; момент, з якого він вважається укладеним; його істотні умови. Так, ст. 9 Закону РФ «Про приватну детективну і охоронну діяльність в Російській Федерації» від 11 березня 1992 р. зазначає, що приватне детективне підприємство (об'єднання) зобов'язане укласти з кожним із своїх суб'єктів письмовий договір на надання послуг, в якому повинні бути відображені відомості про договірні сторони, у тому числі номер і дата видання ліцензії, зміст доручення, строк його виконання, орієнтована сума грошових витрат і гонорару за послуги, відповідальність сторін і дата укладання договору.

Договір вважається укладеним, якщо між сторонами на конфіденційній основі досягнуто згоди з усіх істотних умов і він складений із дотриманням зазначених вище вимог. Зазначена стаття встановлює відповідальність приватного детективного підприємства (об'єднання), а також обов'язок надати клієнту письмовий звіт про результати виконаної роботи, який повинен включати відповіді на основні питання, що цікавлять клієнта у відповідності із договором, та який зберігається в архіві підприємства (об'єднання) протягом трьох років. Спори з розрахунків за послуги та з інших підстав між сторонами розглядаються у судовому порядку [15].

Фактично аналогічно викладаються умови і зміст договору в ст. 12 Закону Республіки Киргизстан «Про приватну детективну і охоронну діяльність в

Киргизській республіці» від 1 липня 1996 р. № 35 [2], а також в ст. 21 Закону Республіки Молдови «Про приватну детективну і охоронну діяльність» від 4 липня 2003 р. [3].

Цивільно-правовий договір між клієнтом і приватним детективним агентством у США укладається із зазначенням стандартного переліку істотних умов: предмет, строки/тривалість надання послуги, об'єкти спостереження або охорони, ціна і особливі умови (звітність, необхідність відряджень, зобов'язання зберігати інформацію про результати розслідування протягом 4–5 років) [16, с. 133].

Якщо говорити про практику укладення таких договорів в Україні, то можна зазначити, що їхні умови формуються детективним агентством з урахуванням загальних положень цивільного законодавства України, оскільки вимог щодо істотних умов договору чи його форми просто не існує.

Висновки. Враховуючи проведений аналіз зарубіжного законодавства та вітчизняної практики, слід зазначити, що законодавство України потребує нагальних змін щодо порядку та особливостей надання приватних детективних послуг. Позитивний досвід колег з тих країн, в яких таке спеціальне законодавство діє досить давно, лише підтверджує таку необхідність. Так, в Ізраїлі на населення в п'ять мільйонів осіб припадає дві тисячі детективів.

Вважаємо, що у майбутньому Законі України «Про приватну детективну діяльність» повинні бути використані: досвід Великобританії щодо доступності користування приватними детективами криміналістичних лабораторій поліції, який забезпечує приватних детективів інформацією щодо представників злочинного світу; зобов'язання приватних детективів оперативно відповідати на запити посадових осіб поліції, державних органів чи агентів національної безпеки, передавати державним правоохоронним органам одержану інформацію про ознаки чи факти вчинення злочинів. Варта запозичення практика прийняття Етичного кодексу приватних детективів, що буде сприяти формуванню моральних норм та стандартів поведінки між суб'єктом приватної детективної діяльності та клієнтами, добросовісному виконанню договорів про надання детективних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. The Private Detective Act of 1939. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.njsp.org/private-detective/private-detective-act-1939.shtml>.
2. О частной детективной и охранный деятельности в Кыргызской Республике: Закон Кыргызской Республики от 1 июня 1996 г. № 35. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=336.
3. О частной детективной и охранный деятельности: Закон Республики Молдова от 4 июля 2003 г. № 283-XV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sec4all.net/l_organ_1-1.html.
4. Law on Detective Activity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ttc.lv/export/sites/.../Law_on_Detective_Activity.doc
5. Бугайчук К.Л. Інститут приватних детективів за кордоном: порівняльно-правовий аналіз / К.Л. Бугайчук // Право і безпека. – 2016. – № 1(60). – С. 7–13.
6. Крысин А.В. Безопасность предпринимательской деятельности / А.В. Крысин. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 384 с.
7. Черков В.О. Приватна детективна діяльність в розвинутих країнах світу / В.О. Черков, П.О. Попов // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2010. – №2. – С. 248–259.
8. Чорний О.Ю. Міжнародний досвід взаємодії держави та недержавних органів забезпечення безпеки суб'єктів господарювання та його застосування в Україні / О.Ю. Чорний // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. – Випуск 125: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2012. – 340 с.
9. Матеріали сайту «Детективний доклад». Розділ «Детектив як професія». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://detektiv-report.de/index.php?goto=detektiv-beruf>.

10. Изосимова М.В. Зарубежное законодательство об ответственности за преступления, совершаемые служащими частных охранных и детективных служб / М.В. Изосимова // Пробелы в российском законодательстве. Юридический журнал. – 2008. – № 1. – С. 309–311.

11. Соловьев Д.Н. Особенности деятельности частных детективов в странах мира / Д.Н. Соловьев – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://aupd.org/world-detectives/>.

12. Law on the profession of private detective, law № 329/2003, republished in 2007. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eaglesecurity.eu/aboutus/Law%20on%20the%20profession%20of%20private%20detective.pdf>.

13. Law on agencies for protection of persons and property and on private detective activities. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/europe/bosnia_herzegovina/bosnia_and_herzegovina_law_on_private_protection_agencies_and_detective_2002-english.pdf.

14. Private Detective Services Act (Official Gazette of the RS, № 17/11, ZDD-1) of 11 March 2011. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/Zasebno_varovanje/oktober_2011/Linik_Private_Detective_Services_Act_-_2011_Slovenia.doc.

15. О частной детективной и охранной деятельности в Российской Федерации: Закон Российской Федерации от 11 марта 1992 г., № 2487-1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_385/.

16. Юрко С.С. Перспективы законодательной регламентации детективной деятельности в Украине / С.С. Юрко // Право і суспільство. – 2014. – № 5.2. – С. 370–373.

УДК 347(088.4)

ДОГОВІР ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ ЯК РІЗНОВИД СПОЖИВЧОГО ДОГОВОРУ

SERVICE AGREEMENT AS A KIND OF THE CONSUMER CONTRACT

Горблянський В.Я.,

аспірант кафедри цивільного права

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Здійснюється аналіз норм чинного законодавства, які визначають поняття споживчого договору, та віднесення до споживчих договорів про надання послуг, аналіз доктринальних положень цивілістичної науки щодо визначення договору про надання послуг як споживчого договору та виклад свого бачення проблеми такого визначення.

Ключові слова: споживчий договір, договір про надання послуг, ознаки споживчого договору, споживчий договір про надання послуг.

Осуществляется анализ норм действующего законодательства, которые определяют понятие потребительского договора, и отнесение к потребительским договорам о предоставлении услуг, анализ доктринальных положений науки по определению договора о предоставлении услуг как потребительского договора и изложение своего видения проблемы такого определения.

Ключевые слова: потребительский договор, договор об оказании услуг, признаки потребительского договора, потребительский договор о предоставлении услуг.

The analysis of current legislation is made, which define a concept of the consumer contract and attribution to consumer contracts of service provision, the analysis of doctrinal provisions of civil jurisprudence concerning the definition of the service agreement as the consumer contract and the presentation of my own view of this definition.

Key words: consumer contract, service agreement, features of the consumer contract, consumer contract of service provision.

Постановка проблеми. В сучасному цивільному обороті послуги формують одну з найчисленніших груп зобов'язань. Серед цих зобов'язань вагоме місце посідають споживчі послуги. Важливим регулятором цих відносин, окрім нормативно-правових актів, є договір. Тому договірні відносини у сфері послуг за участю споживачів є цікавими для вивчення та вдосконалення їх правового регулювання.

Спеціальним нормативно-правовим актом, що регулює відносини за участю споживачів і містить особливі способи захисту їх прав, є Закон України «Про захист прав споживачів» [1]. Визначення поняття договору про надання послуг дається у

Цивільному кодексі України [2] (далі – ЦК України). При цьому чинне законодавство не містить легального визначення поняття споживчого договору і не визначає критеріїв, за якими договір, зокрема і про надання послуг, слід кваліфікувати як споживчий.

З огляду на зазначене, встановлення ознак, за якими договір про надання послуг слід характеризувати як споживчий, є актуальним.

Стан опрацювання цієї проблематики. Питанню віднесення договорів про надання послуг до споживчих приділялася увага у дослідженнях наступних науковців: М.М. Гудими у дисертації «Захист прав споживачів за договором про надання